

V I Lenin

Möte med partiarbetare i Moskva den 27 november 1918

1. Tal om proletariats hållning till de småborgerliga demokraterna

Kamrater! Jag skulle vilja tala om de uppgifter, som åvilar vårt parti och sovjetmakten i samband med proletariats hållning till de småborgerliga demokraterna. De senaste händelserna har otvivelaktigt fört upp denna fråga på dagordningen, emedan de gigantiska förändringarna i det internationella läget – sådana som annulleringen av Brestfördraget, revolutionen i Tyskland, den tyska imperialismens sammanbrott och den brittisk-amerikanska imperialismens upplösning – ofrånkomligen har undergrävt en hel rad av de borgerligt demokratiska satsen, som utgjort den teoretiska grunden för de småborgerliga demokraterna. Rysslands militära läge, den brittisk-franska och den amerikanska imperialismens anstormning har ofrånkomligen mer eller mindre drivit över en del av dessa småborgerliga demokrater på vår sida. Det jag skulle vilja tala om ikväll är de förändringar, som måste göras i vår taktik, och de nya uppgifter som reser sig inför oss.

Låt mig börja med några teoretiska grundsatsen. Det är ställt utom tvivel, att medelbönderna är det viktigaste sociala skikt i Ryssland, som ger den småborgerliga demokratin en ekonomisk grund. Det är ställt utom tvivel, att den socialistiska omvälvningen och övergången från kapitalism till socialism ofrånkomligen måste anta speciella former i ett land, där bondebefolkningen utgör en betydande del. Därför skulle jag först vilja erinra er om hur marxismens huvudsatsen om proletariats hållning till medelbonden uppkom. Jag skall göra detta genom att läsa upp några uttalanden av Engels i hans artikel Bondefrågan i Frankrike och Tyskland. Denna i broschyrform publicerade artikel skrevs 1894 eller 1895, då frågan om det socialistiska partiets agrarprogram och dess inställning till bönderna i praktiken kom upp på dagordningen i samband med diskussionen om den tyska socialdemokratins program på detta partis kongress i Breslau. Så här sade Engels den gången om proletariats inställning: ”Vad har vi då för inställning till småbonden?... För det första har det franska programmet obetingat rätt när det förklarar, att vi förutser småböndernas oundvikliga undergång men under inga omständigheter är kallade att påskynda den genom vår inblandning. För det andra är det lika uppenbart, att vi i besittning av statsmakten inte ens kan reflektera på att expropriera småbönderna med våld (med eller utan gottgörelse, det är likgiltigt) såsom vi blir nödgade att göra med de stora jordägarna. Vår uppgift gentemot småbönderna är främst att överföra deras privatproduktion, deras egendom till kooperativ, men inte med våld utan genom exempel, genom att erbjuda samhällslig hjälp för detta ändamål.”

Vidare säger Engels om denna fråga: ”Vi kan aldrig lova småbönderna att upprätthålla deras individuella hushåll och individuella egendom mot den kapitalistiska produktionens övermakt. Vi kan bara lova dem att vi inte kommer att ingripa i deras egendomsförhållanden med våld, mot deras vilja.”

Det sista uttalande slutligen som jag skulle vilja erinra er om är resonemanget om de rika bönderna, storbönderna (kulakerna som vi kallar dem i Ryssland), följaktligen de bönder som använder lönarbete. Ifall dessa bönder inte inser att deras nuvarande produktionssätt ofrånkomligen är dömt och inte förstår att dra de för bönderna själva nödvändiga slutsatserna av detta, så kan marxisterna inte göra någonting för dem. Vår plikt blir endast att även för dem underlätta övergången till det nya produktionssättet.

Detta är de satsen som jag ville erinra er om och som varje kommunist otvivelaktigt känner till. Härav följer, att när proletariats kommit i besittning av statsmakten kan det ingalunda ha samma uppgift i länder med övervägande storkapitalistiskt system som i länder, där efter-

blivna bönder, små-, medel- och storbönder dominerar. Således har vi tolkat marxismens uppgifter helt exakt, när vi sagt, att det är vår plikt att föra krig mot godsägarna, utsugarna.

Beträffande medelbonden säger vi: under inga omständigheter något våld. Beträffande storbonden säger vi: vår paroll är att de skall underordnas spannmålsmonopolet; kamp mot dem när de bryter spannmålsmonopolet, då de gömmer undan spannmål. Jag fick nyligen tillfälle att upprepa dessa satsar vid ett möte med några hundra representanter för fattigbondekommittéer, vilka kommit till Moskva samtidigt som 6:e kongressen hölls. I vår partilitteratur, i vår propaganda och agitation har vi alltid understrukit denna skillnad mellan våra relationer till storbourgeoisin och småbourgeoisin. Men även om Vi alla varit överens i teorin, så har långtifrån alla dragit korrekta politiska slutsatser eller dragit dem tillräckligt snabbt. Och jag började avsiktligt så långt tillbaka för att visa er vilka ekonomiska begrepp om de inbördes relationerna mellan klasserna vi måste ha som rättesnöre för att ställa frågan om vår politik gentemot de småborgerliga demokraterna på obestridliga grundvalar. Det är ställt utom tvivel, att denna småbondeklass (som medelbonde betecknar vi den som inte säljer sin arbetskraft) i Ryssland i vilket fall som helst är den viktigaste ekonomiska klass, som utgör grunden för den stora mångfalden av politiska strömningar inom den småborgerliga demokratin. Hos oss i Ryssland är dessa strömningar mestadels förknippade med mensjevikernas och socialistrevolutionärernas partier. Socialismens historia i Ryssland uppvisar en lång kamp mellan bolsjeviker och dessa partier; de västeuropeiska socialisterna har ständigt betraktat denna kamp som en kamp inom socialismen, dvs som en splittring av socialismen i Ryssland. I förbigående sagt uttrycks denna åsikt jämt och ständigt även i uttalanden av goda socialdemokrater.

Just idag har jag fått ett brev från Friedrich Adler, en man som är känd på grund av sin revolutionära aktivitet i Österrike. Hans brev, som skrevs i slutet av oktober och som jag fick idag, innehåller endast en begäran: kan inte fånglade mensjeviker frigges?

Han har inte funnit något förnuftigare att skriva om i ett sådant här ögonblick. Visserligen gör han förbehållet, att han inte är välinformerad om vår rörelse och så vidare, men detta är i alla fall karakteristiskt. De västeuropeiska socialisternas löjliga misstag beror på att de ser tillbaka och inte framåt, på att de inte förstår att varken mensjeviker eller socialistrevolutionärer (som predikar socialism) är personer, vilka kan räknas som socialister. Under hela revolutionen 1917 gjorde mensjeviker och socialistrevolutionärer inget annat än vacklade mellan bourgeoisin och proletariatet; de kunde aldrig ta en riktig ståndpunkt och illustrerade liksom avsiktligt den marxiska tesen om att småbourgeoisin är oförmögen att inta någon självständig ståndpunkt i avgörande drabbningar.

Proletariatet representerade från början, då det skapade sovjeterna, instinktivt en bestämd klasståndpunkt redan genom att det skapade sovjeterna. Mensjeviker och socialistrevolutionärer vacklade hela tiden. Och när deras egna vänner på våren och sommaren 1917 betecknade dem som "halvbolsjeviker", så var detta inte bara en vits utan också en riktig karakteristik. I varenda fråga (ta frågan om sovjeterna, om den revolutionära rörelsen på landsbygden, om det omedelbara besittningstagandet av jorden, om förbrödringen vid fronten, om stöd eller inte stöd åt imperialismen), i alla dessa grundläggande frågor sade mensjeviker och socialistrevolutionärer "ja" ena dagen och "nej" nästa. Dels hjälpte de till, dels hindrade de och avslöjade hela tiden sin karaktärlöshet och hjälplöshet. När de å andra sidan drev propaganda bland befolkningen "för sovjeterna" (ty de betecknade hela tiden sovjeterna som "revolutionär demokrati" och ställde upp den mot vad de kallade de privilegierade elementen) så var detta endast ett slugt politiskt schackdrag och de breda massorna, i vilkas led detta gjorde intryck, lät sig ryckas med av denna propaganda. Mensjevikers predikan gagnade delvis även oss.

Detta är en mycket invecklad fråga med en mycket rik historia. Det räcker med att jag i korthet hänvisar till den. Just mensjevnikernas och socialistrevolutionärernas politik bevisar inför våra ögon slutgiltigt vår tes, att det är fel att anse dem vara socialister. Socialister var de nog bara i sin fraseologi och sina minnen, men i verkligheten var de ingenting annat än rysk småborgerlighet.

Jag inledde med att tala om hur marxister bör ställa sig till medelbonden, med andra ord till de småborgerliga partierna. Vi närmar oss nu en period, då våra tidigare paroller från den förgångna revolutionsperioden måste ändras för att på ett riktigt sätt beakta den nuvarande omsvängningen. Ni vet, att dessa element vacklade i oktober och november.

Bolsjevikpartiet var oförsonligt den gången och det var riktigt: vi sade oss, att vi måste förinta proletariatets fiender, att vi stod inför strider i grundfrågorna, i frågorna om krig och fred, om den borgerliga representationen och om sovjetmakten. I alla dessa frågor kunde vi enbart stödja oss på våra egna krafter och vi handlade helt riktigt, när vi inte inlät oss på någon kompromiss med de småborgerliga demokraterna.

Den fortsatta händelseutvecklingen ställde oss inför frågan om fred och ingåendet av Brestfreden.” Ni vet, att Brestfreden stötte bort de småborgerliga elementen från oss.

De småborgerliga demokraterna vände sig skarpt ifrån oss till följd av dessa båda omständigheter: vår utrikespolitik, som ledde till Brestfreden, och vår skoningslösa kamp mot de demokratiska illusionerna hos en del av de småborgerliga demokraterna, vår skoningslösa kamp för sovjetmakten. Ni vet, att vänstersocialistrevolutionärerna⁶ började vackla efter Brestfreden. En del av dem inlät sig på äventyr, en annan del splittrades och splittras fortfarande. Men fakta förblir fakta. Vi kan naturligtvis inte för ett ögonblick och inte det minsta tvivla på att vår politik den gången var absolut riktig. Att nu vilja bevisa detta innebär att upprepa kända saker, därför att den tyska revolutionen mer än något annat bevisat att våra åsikter var riktiga.

Vad som mest av allt förebråts oss efter Brestfreden och vad vi oftast fått höra från föga medvetna arbetarmassor är, att vi förgäves satte vårt hopp till en tysk revolution och att det inte infriades. Den tyska revolutionen har vederlagt alla dessa förebråelser och bevisat riktigheten i våra åsikter att den måste komma, att vi måste kämpa mot den tyska imperialismen inte bara genom ett nationellt krig utan också genom propaganda och upplösning av den inifrån. Händelserna har gett oss så rätt, att här ingenting behöver bevisas. På samma sätt förhåller det sig med konstituerande församlingen, vacklan var här ofrånkomlig och händelseutvecklingen har till den grad bekräftat riktigheten i våra åsikter, att alla revolutioner, som nu börjat i väst, äger rum under parollen om råds-makt och är i färd med att upprätta denna råds-makt. Råden är nu överallt det karakteristiska för revolutionen. De har spritts från Österrike och Tyskland till Nederländerna och Schweiz (till länder med den äldsta demokratiska kulturen, vilka kallar sig Västeuropa även i förhållande till Tyskland). I dem ställs parollen om råds-makt. Den borgerliga demokratins historiska sammanbrott var följaktligen inte ett påhitt av bolsjevikerna utan en absolut historisk nödvändighet. I Schweiz och Nederländerna har den politiska kampen redan pågått i hundratals år och parollen om råds-makt ställs där nu inte på grund av bolsjevikernas vackra ögon. Vi har således bedömt nutiden riktigt. Händelseutvecklingen har till den grad bekräftat riktigheten i vår taktik, att man inte behöver uppehålla sig vid den frågan. Man måste bara förstå att detta är en allvarlig fråga, att den är de småborgerliga demokraternas djupast rotade fördom. Erinra er den borgerliga revolutionens och den parlamentariska utvecklingens allmänna historia i alla västeuropeiska länder och ni skall få se, att detta slags fördomar härskade i alla länder hos de gamla socialdemokraterna på 1840-talet. Dessa åsikter höll sig längst kvar i Frankrike. Det kan inte heller vara annorlunda. I frågorna om parlamentarismen är småbourgeoisin mest patriotisk, den är mer patriotisk än

proletariatet eller storbourgeoisin. Anledningen till att den sistnämnda är mer internationell är, att småbourgeoisin är mindre rörlig, inte i samma utsträckning förknippad med andra folk och inte indragen i världshandeln. Därför var det att vänta, att småbourgeoisin skulle exponera sig mest i frågan om parlamentarismen. Så blev också fallet i Ryssland. En stor roll i detta avseende spelade den omständigheten, att vår revolution fick bekämpa patriotismen. Under Brestfreden måste vi gå emot patriotismen. Vi sade: är du socialist, måste du offra alla patriotiska känslor för den internationella revolutionen, som kommer, som ännu inte är här men som du måste tro på, om du är internationalist.

Det är klart, att vi genom att tala på det sättet kunde dra över endast arbetarklassens avancerade avdelningar på vår sida. Det är självklart, att flertalet inom småbourgeoisin inte intog vår ståndpunkt. Detta kunde vi inte vänta. Och hur skulle småbourgeoisin kunna gå över till vår ståndpunkt? Vi var tvungna att utöva proletariatets diktatur i dess hårdaste form. Det tog oss flera månader att övervinna illusionerna. Men om ni tar de västeuropeiska ländernas historia, så har man inte kommit över denna illusion ens på decennier. Ta Nederländernas, Frankrikes, Storbritanniens m flis historia. Vi måste krossa den småborgerliga illusionen, att folket är något enhetligt, att folkviljan kan komma till uttryck på något annat sätt än i klasskamp. Vi hade helt rätt när vi inte inlät oss på några kompromisser i denna fråga. Om vi hade gjort eftergifter åt de småborgerliga illusionerna, åt illusionen om konstituerande församlingen, så hade vi ödelagt den proletära revolutionens hela sak i Ryssland. För snävt nationella intressen skulle vi ha offrat den internationella revolutionens intressen, en revolution som visat sig följa den bolsjevikiska kursen, därför att den inte var nationell utan rent proletär. Just under dessa förhållanden skapades också det som fick de mensjevikiska och socialistrevolutionära massorna att vända sig bort från oss. De gick över till andra sidan av barriaderna, de hamnade på våra fienders sida. När dutovmännens uppror började, blev vi åskådligt övertygade om att de politiska krafter som hade bekämpat oss fanns i Dutovs, Krasnovs och Skoropadskijs läger. Proletariatet och fattigbönderna stod på vår sida.

Ni vet, att kulakuppror bröt ut över hela Ryssland när den tjeckoslovakiska resningen stod på höjden av framgång. Det enda som stärkte vår makt var att städernas och landsbygdens proletariat närmade sig varandra. Det var endast proletariatet som med fattigböndernas hjälp bestod kampen mot alla våra fiender. Både mensjevikerna och socialistrevolutionärerna stod till sitt övervägande flertal på tjeckoslovakernas, dutov- och krasnovmännens sida. Denna situation fordrade att vi förde en mycket våldsamt kamp och använde terroristiska metoder i detta krig.

Hur mycket människor än fördömde denna terrorism ur olika synpunkter (och detta fördömande fick vi höra från alla vacklande socialdemokrater), så stod det klart för oss, att terrorn hade framkallats av det skärpta inbördeskriget. Den hade framkallats av att alla småborgerliga demokrater hade vänt sig mot oss. De förde krig mot oss med olika metoder, genom inbördeskrig, bestickning och sabotage. Det var sådana förhållanden som gjorde terrorn nödvändig. Därför får vi inte ångra den eller ta avstånd från den. Vi måste bara klart förstå vilka förhållanden i vår proletära revolution som gav upphov till denna hårda kamp. Dessa speciella förhållanden bestod i att vi måste agera mot patriotismen, att vi blev tvungna att ersätta konstituerande församlingen med parollen "All makt åt sovjeterna!".

Men när vändningen inträdde i den internationella politiken, blev det också ofrånkomligen en vändning i de småborgerliga demokraternas hållning. Vi ser, att stämningen i deras läger har förändrats. I mensjevikernas upprop finner vi en uppmaning om att avstå från förbund med de besittande klasserna, en uppmaning som mensjevikerna riktar till sina vänner, till de personer bland de småborgerliga demokraterna som slutit förbund med dutovmännen, tjeckoslovakerna och briterne. Mensjevikerna uppmanar dem att ta upp kamp mot den brittisk-amerikanska imperialismen. Nu står det klart för var och en, att det inte finns någon kraft utom den brittisk-

amerikanska imperialismen, som på något sätt skulle kunna ställas upp mot den bolsjevikiska makten. Samma slags vacklan pågår bland socialistrevolutionärerna och bland de intellektuella, som mest av alla delar de småborgerliga demokraternas fördomar och som mest av alla är fyllda av patriotiska förutfattade meningar. Bland dem försiggår samma process.

Det är nu vårt partis uppgift att ha klassrelationerna som rättesnöre vid valet av sin taktik för att kunna orientera sig exakt och få veta om detta är en tillfällighet, utslag av karaktärslöshet, ogrundad vacklan eller i stället en process, som har djupa sociala rötter. Svaret är alldeles uppenbart, ifall vi betraktar denna fråga i sin helhet utifrån proletariats teoretiskt fastställda relationer till medelbönderna, utifrån vår revolutions historia. Detta är *ingen tillfällig, ingen individuell* vändning. Den gäller miljoner och åter miljoner människor, som i Ryssland är medelbönder eller har en ställning som liknar deras. Vändningen gäller hela den småborgerliga demokratin. Den gick emot oss med en bitterhet som gränsade till raseri, därför att vi måste bryta ner alla dess patriotiska känslor. Men historien har gjort, att patriotismen nu vänder sig åt vårt håll. Det är klart, att det inte går att störta bolsjevikerna på annat sätt än med utländska vapen. Medan man hittills hoppats, att britterna, fransmännen och amerikanerna representerat den verkliga demokratin, medan denna illusion hittills hållit sig kvar, så skingras nu denna illusion helt av den fred de påtvingar Österrike och Tyskland. Britterna betar sig som om de speciellt har satt som sitt mål att bevisa att de bolsjevikiska åsikterna om den internationella imperialismen är riktiga.

I de partier, som bekämpat oss, exempelvis i det plechanovitiska lägret, höjs därför röster som säger: vi har tagit miste, vi trodde att den tyska imperialismen var vår huvudfiende och att västländerna – Frankrike, Storbritannien och Amerika – skulle ge oss ett demokratiskt system. Det har visat sig, att den fred som dessa länder erbjuder är hundra gånger mer förnedrande, rovgirig och roffaraktig än freden i Brest för oss. Det har visat sig, att britterna och amerikanerna uppträder som bödlar och gendarmer mot den ryska friheten, vilka spelar den ryske bödeln Nikolaus I:s roll, att de uppträder lika effektivt i denna bödelsroll som kungarna gjorde då den ungerska revolutionen slogs ned. Nu har Wilsons agenter åtagit sig denna roll. De krossar revolutionen i Österrike, de uppträder som gendarmer, de ställer ultimatum till Schweiz: vi kommer inte att leverera spannmål, om ni inte inträder i kampen mot den bolsjevikiska regeringen. De förklarar för Nederländerna: våga inte tillåta sovjetiska sändebud hos er, i motsatt fall blir det blockad.” De har ett enkelt medel – hungerrepet. Med det stryper de folken.

Den senaste tidens, krigs- och efterkrigstidens, historia kännetecknas av en osedvanligt snabb utveckling och är ett bevis på tesen, att den brittisk-franska imperialismen är lika infam som den tyska. Glöm inte att Amerika är den friaste, mest demokratiska republiken, men detta hindrar ingalunda, att imperialismen där agerar lika brutalt, att man där inte bara lynchar internationalister utan också att mobben släpar ut dem på gatan, klär av dem splitternakna, dränker in dem i tjära och tänder på.

Händelserna avslöjar imperialismen med ovanlig kraft och ställer frågan så: antingen blir sovjetmakten kvar eller också krossas revolutionen helt av brittiska och franska vapen. Här gäller det inte längre en överenskommelse med Kerenskij. Ni vet, att de slängde bort Kerenskij som en urkramad citron. De gjorde gemensam sak med Dutov och Krasnov. Nu har småbourgeoisin kommit över den perioden. Nu driver patriotismen den till oss; så har det blivit, så har historien tvingat den att handla. Och vi alla måste beakta dessa masserfarenheter från hela världshistorien. Det går inte att försvara bourgeoisin, det går inte att försvara konstituerande församlingen, ty den hamnade faktiskt i händerna på dutov- och krasnovmännen. Det kan förefalla löjligt, att konstituerande församlingen blev deras paroll. Men så blev det, därför att bourgeoisin fortfarande stod på toppen, då konstituerande församlingen inkallades. Konstituerande församlingen visade sig vara organ för bourgeoisin och

bourgeoisin hamnade på samma sida som imperialisterna, vilka bedriver en mot bolsjevikerna riktad politik. Bourgeoisin var beredd till allt för att krossa sovjetmakten med de skändligaste medel: att förråda Ryssland till vem som helst bara sovjetmakten krossades.

Så såg den politik ut som ledde till inbördeskriget och som tvingade de småborgerliga demokraterna att vända. Naturligtvis är vacklan alltid ofrånkomlig i dessa kretsar. När tjeckoslovakerna vann sina första segrar, sökte de småborgerliga intellektuella sprida rykten om att den tjeckoslovakiska segern var oundviklig. Det publicerades telegram från Moskva om att Moskva stod inför sitt fall, att det var omringat. Och vi vet utmärkt väl, att ifall briter och fransmän vinner även de obetydligaste segrar, så är det de småborgerliga intellektuella som först tappar huvudet, råkar i panik och börjar sprida ut allehanda rykten om våra motståndares framgångar. Men revolutionen har visat att ett uppror mot imperialismen är oundvikligt. Och nu har våra ”allierade” blivit den ryska frihetens och den ryska självständighetens huvudfiender. Ryssland kan inte och kommer inte att bli oberoende, om inte sovjetmakten konsolideras. Det är anledningen till att denna vändning ägt rum. I samband därmed måste vi nu fastställa vår taktik. Det är ett stort misstag att tro att det nu går att mekaniskt överföra parollerna från vår revolutionära kamp under den period, då någon försoning inte kunde förekomma mellan oss, då småbourgeoisin var emot oss, då vår oböjliga hållning krävde att vi använde terror. Nu skulle detta inte vara oböjlighet utan helt sonika dumhet, otillräcklig förståelse för marxismens taktik. När vi var tvungna att ingå Brestfreden, föreföll detta steg ur snävt patriotisk synvinkel vara ett förräderi mot Ryssland; ur världsrevolutionens synvinkel var detta ett riktigt strategiskt steg, som var den största hjälp åt världsrevolutionen. Världsrevolutionen har brutit ut just nu, då sovjetmakten blivit hela folkets institution.

Även om de småborgerliga demokraterna fortfarande vacklar, har deras illusioner nu undergrävts. Och naturligtvis måste vi beakta detta läge liksom alla övriga betingelser. Tidigare hade vi en annan ståndpunkt, därför att småbourgeoisin stod på tjeckoslovakernas sida, och våld var ofrånkomligt, ty krig är krig och när man är i krig måste man slåss. Och nu, när dessa människor börjar vända sig till oss, får vi inte vända oss bort från dem enbart därför att vi tidigare använde en annan paroll i flygblad och tidningar. När vi ser, att de gör en halv vändning till oss, måste vi skriva våra flygblad på ett nytt sätt, därför att dessa småborgerliga demokraters inställning till oss har förändrats. Vi måste säga: ni är hjärtligt välkomna, vi fruktar er inte. Om ni tror, att vi förmår att agera bara med våld, så tar ni fel. Vi skulle kunna nå en överenskommelse. Och de element, som är fulla av traditioner, av borgerliga fördomar, alla kooperatörer och alla delar av det arbetande folket, vilka är mest förbundna med bourgeoisin, kan komma till oss.

Ta de intellektuella. De har levt ett borgerligt liv, de är vana vid en viss komfort. När de vacklade åt tjeckoslovakernas håll var vår paroll *skoningslös kamp – terror*. Till följd av att denna vändning inträtt i de småborgerliga massornas stämningar, måste vår paroll vara samförstånd, upprättande av goda grannförhållanden. När vi råkar på ett uttalande av en grupp inom den småborgerliga demokratin om att den vill vara neutral gentemot sovjetmakten, så måste vi säga: ”neutralitet” och goda grannförhållanden är gammalt skräp, som inte är värt ett vittnen ur kommunismens synpunkt. Det är gammalt skräp och inget annat, men vi måste diskutera detta skräp sakligt. Det har alltid varit vår ståndpunkt och vi har aldrig hoppats på att dessa småborgerliga element skall bli kommunister. Men sakliga förslag måste vi diskutera.

Vi har om proletariats diktatur sagt, att proletariats måste vara den klass som dominerar över alla övriga klasser. Vi kan inte avskaffa skillnaderna mellan klasserna innan kommunismen helt förverkligats. Klasserna kommer att finnas kvar så länge vi inte helt undanröjt utsugarna, storbourgeoisin och godsägarna, som vi skoningslöst exproprierar. Men mot medel- och småbönderna måste vi uppträda annorlunda. Samtidigt som vi skoningslöst

undertrycker bourgeoisin och godsägarna, måste vi dra till oss de småborgerliga demokraterna. När de säger, att de vill vara neutrala och leva med oss i goda grannförhållanden, svarar vi: det är just vad vi vill. Vi har aldrig väntat, att ni skall bli kommunister.

Vi är fortfarande för en skoningslös expropriation av godsägarna och kapitalisterna. Här är vi obarmhjärtiga och här kan vi aldrig ge oss in på försoning eller kompromisser. Men vi vet, att småproduktionen inte kan överföras till storproduktion genom några dekret, att vi här successivt, genom händelsernas gång måste övertyga om att socialismen är oundviklig. Dessa element kommer aldrig att bli socialister av övertygelse, aldrig att bli uppriktiga, verkliga socialister. De blir socialister när de ser att det inte finns någon annan utväg. Nu ser de, att Europa fallit sönder så till den grad, och imperialismen råkat i en sådan situation, att ingen borgerlig demokrati kan bringa räddning, att endast sovjetmakten kan göra det. Det är anledningen till att vi nu inte alls fruktar utan välkomnar denna neutralism, dessa goda grannförhållanden från den borgerliga demokratins sida. Just därför säger vi, när vi ser på saken som representanter för den klass som utövar diktaturen: vi har aldrig väntat oss något mera av de småborgerliga demokraterna. För oss räcker det. Ni kommer att ha goda grannförhållanden med oss, men vi kommer att utöva statsmakten. Efter er deklaration om de "allierade" är vi villiga att legalisera er, herrar mensjeviker. Vårt partis centralkommitté kommer att göra detta. Men vi kommer aldrig att glömma, att det fortfarande finns "aktivister"- i ert parti och beträffande dem kommer våra kampmetoder att vara desamma som tidigare, därför att "aktivisterna" är vänner till tjeckoslovakerna och så länge tjeckoslovakerna inte fördrivits från Ryssland, är ni också våra fiender. Vi behåller statsmakten för oss själva, *enbart för oss själva*. Med dem, som upptar neutrala relationer till oss, talar vi som en klass, vilken innehar den politiska makten, riktar hela skärpan i sitt vapen mot godsägarna och kapitalisterna och säger till de småborgerliga demokraterna: om det behagar er att gå över till tjeckoslovakernas och krasnovmännens sida, så har vi visat hur vi kämpat och vi kommer att kämpa också i fortsättningen. Behagar det er att lära av bolsjevikernas exempel, så skall vi gå in för en överenskommelse med er, eftersom vi vet att utan en rad överenskommelser, som vi kommer att pröva, undersöka och jämföra, kan landet inte gå över till socialism.

Vi slog in på denna väg från första början, t ex genom att vi röstade för lagen om jordens socialisering och blott så småningom gjorde den till den åtgärd, varmed vi lyckades sammansluta de fattiga på landsbygden kring oss och vända dem mot kulakerna. Enbart i den mån som den proletära rörelsen segrar på landsbygden kommer vi att systematiskt gå över till ett kollektivt, samhälleligt jordinnehav och till samhälleligt jordbruk. Denna uppgift kan inte genomföras på annat sätt än med stöd av en rent proletär rörelse på landsbygden och i detta avseende måste fortfarande väldigt mycket arbete utföras. Det är ställt utom tvivel, att här kommer endast de praktiska erfarenheterna, endast verkligheten att visa hur man bör förfara.

En överenskommelse med medelbönderna kommer att ha en uppgift, med de småborgerliga elementen en annan och med kooperatorerna återigen en annan. Denna uppgift måste varieras när vi ställer den beträffande sammanslutningar, som behållit småborgerliga traditioner och vanor. Den måste ytterligare varieras så snart vi talar om de småborgerliga intellektuella. De vacklar, men vi behöver även dem för vår socialistiska omvälvning. Vi vet att socialismen bara kan byggas upp av element i den storkapitalistiska kulturen, och de intellektuella är ett sådant element. När vi blev tvungna att skoningslöst bekämpa dem, så förpliktades vi inte härtill av kommunismen utan av den händelseutveckling, som stötte bort alla "demokrater" och alla som var förälskade i den borgerliga demokratin från oss. Nu har det uppstått en möjlighet att använda de intellektuella för socialismen, intellektuella som inte är socialister och aldrig kommer att bli kommunister, men som händelseutvecklingen och förhållandena får att inta neutralismens och den gode grannens hållning gentemot oss. Vi kommer aldrig att stödja oss på de intellektuella utan enbart på proletariatets förtrupp, som leder alla proletärer

och alla fattiga på landsbygden. Kommunisterpartiet kan inte ha något annat stöd. Men det är en sak att stödja sig på en klass, som representerar diktaturen, och en annan sak att härska över andra klasser.

Ni minns, att även beträffande de bönder som använder lönarbete har Engels sagt: förmodligen behöver vi inte expropriera dem alla. Som allmän regel exproprierar vi och vi har inga kulaker i sovjeterna. Vi utövar tryck mot dem. Vi utövar fysiskt tryck mot dem, när de tränger in i sovjeterna och försöker kväva fattigbönderna därifrån. Ni ser att herraväldet här utövas av en klass. Endast proletariatet kan dominera. Men det är en sak att tillämpa detta beträffande småbonden, en annan beträffande medelbonden, en annan beträffande godsägaren och återigen en annan beträffande småborgaren. Hela uppgiften är att riktigt förstå denna av de internationella förhållandena framkallade vändning, att förstå att det är oundvikligt att de paroller som vi vant oss vid under det gångna halvåret av revolutionens historia absolut måste ändras, vad gäller de småborgerliga demokraterna. Vi måste säga: vi reserverar makten för samma klass. Beträffande de småborgerliga demokraterna var överenskommelse vår paroll, men man tvingade oss att använda terror. Om ni, herrar kooperatörer och intellektuella, verkligen är överens om att leva i goda grannförhållanden med oss, var då så vänliga och utför de uppgifter ni får. Och om ni inte gör det, blir ni lagbrytare, våra fiender och vi kommer att bekämpa er. Men om ni upprätthåller goda grannförhållanden och fullgör dessa uppgifter, så kommer detta att vara mer än nog för oss. Vi har ett fast stöd. Att ni är slappa, det har vi aldrig betvivlat. Men vi bestrider inte, att vi behöver er, därför att ni är det enda bildade elementet.

Uppgiften skulle vara lätt, om vi inte vore tvungna att bygga upp socialismen av element, som vi fått i arv av kapitalismen. Men just däri ligger svårigheten i det socialistiska uppbyggnadsarbetet, att vi måste bygga upp socialismen av element, som är alltigenom fördärvade av kapitalismen. Just däri ligger svårigheten i övergången, att den är förknippad med en diktatur, som bara kan ledas av en klass – proletariatet. Av detta följer, att vi säger oss, att linjen skall bestämmas av proletariatet, som skolats och blivit en stridbar kraft, i stånd att betvinga bourgeoisin. Mellan bourgeoisin och proletariatet finns en massa mellannivåer och vår politik mot dem måste nu länkas in i banor som vi teoretiskt förutsett, och denna politik kan vi nu genomföra. Vi står inför en hel rad uppgifter, en hel rad överenskommelser och de tekniska uppgifter, som vi som härskande proletär makt måste förstå att dela ut. Vi måste förstå att ge medelbonden en uppgift, att hjälpa till i varuutbytet och vid avslöjandet av kulakerna. Kooperatörerna måste vi ge en annan uppgift: de har en apparat för massdistribution av produkter; denna apparat måste vi ta över. De intellektuella måste vi ge en helt annan uppgift; de är ur stånd att fortsätta sabotaget och stämningen bland dem är sådan, att de nu intar den gode grannens hållning av bästa slag gentemot oss; dessa intellektuella måste vi göra bruk av, ge dem bestämda uppgifter, observera och kontrollera hur de fullgörs och förhålla sig till dem såsom Marx sade om tjänstemännen i Pariskommunen: ”Varje enskild företagare förstår att åtgärda sig utvälja lämpliga medhjälpare och bokhållare, och förmår att korrigera dem när de misstar sig och att ersätta dem med nya och goda, ifall de inte duger”. Vi bygger upp makten av element som vi fått i arv av kapitalismen. Vi kan inte bygga upp makten, ifall ett sådant arv från den kapitalistiska kulturen som de intellektuella inte kommer till användning. Nu kan vi förhålla oss till småbourgeoisin såsom till en god granne, som står under sträng kontroll av statsmakten. Det är här det medvetna proletariatets uppgift att förstå, att herravälde inte innebär att det självt skall fullgöra alla dessa uppgifter. Den som tänker så har inget begrepp om socialistiskt uppbyggnadsarbete, han har ingenting lärt under ett år av revolution och diktatur. Sådana herrar skulle hellre sätta sig på skolbänken och lära sig någonting, men den som lärt sig något under den gångna tiden kommer att säga sig: just dessa intellektuella skall jag nu använda i uppbyggnaden. För detta har jag tillräckligt stöd hos bönderna. Och vi måste

komma ihåg, att den uppbyggnad som leder till socialism bara kan utformas under denna kamp, genom en rad överenskommelser och erfarenheter av överenskommelser mellan proletariatet och de småborgerliga demokraterna.

Låt oss minnas, att Engels sade att vi måste verka genom exemplets makt. Ingen form kommer att vara slutgiltig förrän den fullständiga kommunismen uppnåts. Vi har inte gjort anspråk på att känna den exakta vägen. Vi är ofrånkomligen och outhärligt på väg till kommunismen. För närvarande ger varje vecka mer än decennier av lugn. Det halvår vi upplevt sedan Brestfreden har varit en tid av vacklan bort från oss. Den västeuropeiska revolutionen, som börjar följa vårt exempel, måste stärka oss. Vi måste beakta de pågående förändringarna, beakta alla element och inte göra oss några illusioner, ty vi vet att de vacklande förblir vacklande så länge den socialistiska världsrevolutionen inte segrat helt och fullt. Detta kommer kanske inte heller att ske så snabbt, även om händelseutvecklingen i den tyska revolutionen ger förhoppningar om att det kommer att ske snabbare än vad många antar. Den tyska revolutionen utvecklas så, som också vår har utvecklats, men snabbare. I varje fall är det nu vår uppgift att utkämpa en förbittrad strid med den brittisk-amerikanska imperialismen. Den har känt, att bolsjevismen blivit en internationell kraft, och just därför söker den krossa oss så snabbt som möjligt, eftersom den först vill klara av de ryska bolsjevikerna och därefter sina egna.

2. Slutord till talet om proletariatets hållning till de småborgerliga demokraterna

Kamrater! Jag har några slutanmärkingar att göra till diskussionen. Först och främst vill jag svara på den här berörda frågan om dogmen. Marx och Engels sade många gånger, att vår teori är ingen dogm utan en vägledning till handling, och jag tror att det är detta som vi främst och mest måste hålla i minnet.

Marx' och Engels' teori är ingen dogm som skall läras utantill. Den måste uppfattas som en vägledning till handling. Detta har vi alltid sagt och jag tror, att vi har handlat målmedvetet, aldrig förfallit till opportunism men ändrat taktik. Men det är på intet sätt en avvikelse från teorin och kan under inga omständigheter betecknas som opportunism. Jag har sagt och upprepar det än en gång, att denna teori är ingen dogm utan en vägledning till handling.

Nu till kamrat Steklovs anmärkning om vem vi skall komma överens med: staberna eller massorna? Mitt svar är: naturligtvis i första hand med massorna och därefter med staberna, men när vi måste bekämpa staberna, så beror allt på de konkreta fallen. Jag skall återkomma till detta, men för närvarande ser jag ingen praktisk möjlighet till överenskommelse med mensjevikernas och socialistrevolutionärernas partier. Det sägs, att en överenskommelse betyder att ge upp någonting. Vad skall ni ge upp och på vad sätt skall ni frånga huvudlinjen? Detta blir att göra avkall på något, men om det bara gäller det praktiska arbetet, så är det ingenting nytt. Givetvis kommer vi aldrig att frånga våra principer. Det är meningslöst att nu tala om det. För femton år sedan gällde tvisterna huvudlinjen och principerna, tyvärr fick jag mestadels utkämpa dem utomlands, inte i Ryssland. Men nu gäller det statsmakten, och det kan inte bli tal om att ge upp något av den. Det är inte utan orsak som Wilson förklarar: nu är världs bolsjevismen vår fiende. Det är vad borgarna över hela världen förklarar. De ämnar angripa oss och detta betyder, att de förstått, att bolsjevikmakten är ett världsfenomen, inte bara en rysk företeelse. Den skulle vara en bedrövlig och ömklig bolsjevik, som erbjöd bourgeoisin någon överenskommelse. Och dessutom kommer nu, då den revolutionära branden gripit kring sig till en hel rad länder, ingen enda borgerlig regering att inlåta sig på detta och kan inte heller göra det.

När de senaste händelserna utspelades, förklarade den schweiziska bourgeoisin rent ut: vi är inte ryssar, vi kommer inte att avstå makten till er. Kapten Sadoul, som har anslutit sig till bolsjevismen, skriver att han är förvånad över den ryska bourgeoisins förbluffande undergivenhet och förklarar, att den franska bourgeoisin inte kommer att uppträda på samma sätt. Där kommer vi att få se en avsevärt större förbittring och om ett inbördeskrig bryter ut, kommer det att anta de mest skoningslösa former. Ingen kommer att ifrågasätta detta.

I praktiken är frågan helt avgjord genom ett års proletär diktatur och det kan inte falla en enda bonde, en enda arbetare in att gå med på en överenskommelse med bourgeoisin. Men att en överenskommelse inte är något nytt, det är jag helt överens om. Jag skulle bara vilja, att vi gemensamt rådslag om sådana frågor.

De omständigheter som mest stötte bort mensjevikerna, socialistrevolutionärerna och de småborgerliga intellektuella från oss – den skoningslösa kampen för Brestfreden under den tyska imperialismens offensiv – existerar inte längre. Men vi vet utmärkt väl, att även temporära framgångar för britter och fransmän kommer att ge upphov till ny vacklan hos dessa intellektuella och de småborgerliga demokraterna, vilka kommer att börja sprida panik och bli överlöpare. Vi träffar överenskommelse med dem för att nå bestämda resultat och för ett bestämt praktiskt arbete. Denna taktik kan inte ge upphov till vare sig tvister eller förvåning. Men många och rentav en så inflytelserik medlem av Moskvavojeten som kamrat Maksimov är ett bevis på att man inte förstått denna taktik. Kamrat Maksimov sade, att vi inte behövde komma överens med Chintjuk, bara nå en förnuftig överenskommelse. När vi i våras utfärdade det första dekretet om kooperativen, och de ställde ultimativa krav till oss, så gav vi efter för dem. Detta kallar vi överenskommelse, denna politik kan inte betecknas på annat vis. Och om varje sovjetfunktionär gör det till regel, om han säger till sig själv och upprepar för alla kamrater, att det är förnuftigt att komma överens med de småborgerliga demokraterna, så kommer jag att vara nöjd.

I arbetet, särskilt i arbetet ute i landet, har vi fortfarande svårt att träffa förnuftiga överenskommelser. Ofta försöker vi inte träffa förnuftiga överenskommelser. Man anklagar oss för detta utan att förstå att den nya uppbyggnaden är omöjlig utan detta. Det finns inget geni, som skulle kunna bygga upp ett nytt liv utan att ha lärt sig bygga. När det är nödvändigt att träffa förnuftiga överenskommelser med det praktiska livets män, förmår vi inte detta. För att sköta en affär måste man veta hur det skall göras. Det fordras människor som kan sin sak. Vi bolsjeviker har mycket sällan haft tillfälle att tillämpa våra kunskaper i detta praktiska arbete. Vi lider mycket sällan brist på agitatorer utan vår mest påfallande brist är bristen på praktiska ledare, på organisatörer. Och så är det fortfarande trots att vi har ett års erfarenheter bakom oss. Man måste träffa en förnuftig överenskommelse med varje människa som har tillräckliga erfarenheter på detta område och som bekänner sig till neutralitet och goda grannförhållanden. Om han förstår att sköta en affär och distribuera varor, om man bara kan lära något av honom, om han är en praktisk man så är det en stor vinst.

Var och en vet, att det efter vår seger finns många fiender bland bolsjevismens ”vänner”. Fullständigt opålitliga och ohederliga element nästlar sig in hos oss, element som vacklar politiskt, som säljer, bedrar och förråder oss. Vi vet detta utmärkt väl, men detta ändrar inte vår inställning. Historiskt sett är det oundvikligt. När mensjevikerna förebrår oss, att det bland de sovjetiska tjänstemännen finns en massa element, som nästlat sig in och är ohederliga även i gängse mening, så säger vi till dem: var skall vi få tag i bättre folk, vad skall vi göra så att de bästa genast tror på oss? Det förekommer ingen revolution, som skulle kunna segra och övertyga med en gång, med en gång kan få folk att tro på den. En revolution börjar i ett land, men i andra länder tror man inte på den. Där anses vår revolution vara en mardröm, ett kaos, och där väntar man sig inget av våra organiserade ”kaotiska” församlingar, som hos oss kallas sovjeter. Och detta är helt naturligt. Det är mycket vi fått kämpa oss till. Så när man säger, att

man måste träffa en förnuftig överenskommelse med Chintjuk – han förstår sig på att sköta en affär – säger jag: kom också överens med andra, gör bruk av småborgarna, som kan göra mycket.

Om vi hamrar in denna paroll – ”träffa överenskommelser” – i huvudet på folk ute i landet, om vi förstår att en ny klass vaknar upp till makten, att förvaltningen övertas av personer, som aldrig gripit sig an med en så komplicerad sak och naturligtvis begår fel, så blir vi inte konfysa. Vi vet, att det inte går att styra utan att begå fel. Men utom fel ser vi att makten utövas oskickligt, enbart som makt, när man säger: jag har makten, jag har gett mina order och du måste lyda. Vi säger: beträffande en hel rad element – de småborgerliga demokraterna i fackföreningarna, bönderna och kooperatörerna – får man inte hålla sig till denna paroll, den håller på att bli onödig. Därför är det klokare att komma överens med de småborgerliga demokraterna, särskilt med de intellektuella – det är vår uppgift. Naturligtvis kommer vi att träffa överenskommelser på basis av vår politik, vi kommer att göra detta som statsmakt.

Vi säger: är det sant, att ni gått över från fientlighet till neutralitet och goda grannförhållanden, är det sant att ni upphört att vara fientliga? Annars kommer vi inte att blunda för fakta, vi kommer att säga rent ut: krig är krig och vi har uppträtt som man gör i krig. Men om ni gått över från fientlighet till neutralitet, om ni talar om goda grannförhållanden – jag har hämtat dessa ord ur uttalanden av personer, som inte hör till kommunisternas läger och som igår stod avsevärt närmare vitgardisternas läger –, så säger jag: eftersom det finns så många människor som går över från fientlighet igår till neutralitet idag och till goda grannförhållanden, så måste vi fortsätta vår propaganda.

Kamrat Chmelnitskij är rädd i onödan för att mensjevikerna bedriver sin egen propaganda för att leda arbetarklassens liv. Vi talar inte om socialdemokraterna, som inte förstått den socialistiska republiken, vi talar inte om dem och inte heller om de småborgerliga byråkraterna – här måste vi utkämpa en ideologisk kamp mot mensjevismen, ett oförsonligt krig. Att säga till en mensjevik att han är en småborgerlig demokrat är för honom den värsta förolämpning, och ju lugnare ni söker bevisa detta för mensjeviken, desto mer rasande blir han. Det är fel att tro, att vi kommer att ge upp en hundradel eller ens en tusendel av de positioner vi tillkämpat oss. Vi kommer inte att avstå från den allra minsta bit.

De av kamrat Schmidt anförda exemplen visar, att även de arbetare som stod bourgeoisin närmast (exempelvis tryckare), de småborgerliga tjänstemännen, de borgerliga banktjänstemännen, som sköter operationerna inom handels- och industriföretagen, förlorar mycket på övergången till socialism. Vi har stängt en massa borgerliga tidningar, vi har nationaliserat bankerna, vi har stängt en hel rad vägar, som banktjänstemännen berikade sig på genom att delta i spekulationer, men även i detta läger ser vi vacklan, vi ser att de håller på att gå över till oss. Medan Chintjuk är värdefull därför att han kan sköta affärer, så är banktjänstemännen värdefulla därför att de känner till den tekniska sidan av penninggeschäfte, som många av oss känner till teoretiskt men i praktiken likväl uppvisar stora svagheter i. Och jag förhandlar med en människa, som känner till denna teknik och säger till mig, att han gått över från fiendskap igår till neutralitet och grannsämja. Vi säger: man måste träffa en förnuftig överenskommelse med varje människa. Och om kamrat Maksimov i sovjeterna bedriver den taktik, vilken han som framstående medlem av Moskvasovjetens presidium talade om beträffande de intellektuella och den vacklande småbourgeoisin, så kommer jag att bli fullständigt nöjd.

Nu till frågan om kooperativen. Kamrat Steklov uttryckte sig så här: det luktar illa om kooperativen. Kamrat Maksimov sade om kooperativen, att man inte får skriva sådana dekret som det senaste från folkkommissariernas råd. På det praktiska området har meningarna gått isär. Det är inget nytt för oss, att man måste komma överens med småbourgeoisin på denna basis, om den inte är fientlig mot oss. Om det visar sig att den gamla inställningen är dålig, så

måste den ändras när ändrade omständigheter kräver detta. Vi ser klart, att saker och ting ändrats i detta avseende. Här är kooperativen ett åskådligt exempel. Den kooperativa apparaten är en försörjningsapparat, baserad på massdeltagande av arbetande människor själva i stället för på kapitalisternas privata initiativ och Kautsky hade rätt då han långt innan han blev renegat sade, att det socialistiska samhället är ett stort kooperativ.

Om vi vill få igång kontrollen och organisera hushållningen för hundratusentals människor praktiskt, så får vi inte glömma att socialisterna vid diskussionen om denna fråga påpekar, att trustledarna såsom erfarna praktiker kan bli till nytta för dem. Nu visar erfarenheterna, att småborgerliga element har övergått från fientlighet till neutralism. Och samtidigt måste man komma ihåg att de förstår sig på att sköta affärer. Vi förnekar inte, att Chintjuk som ideolog är helt genomsyrad av borgerliga fördomar, det stinker av dem alla men samtidigt har de praktiska kunskaper. Vad idéerna beträffar, så finns alla vapen på vår sida och inte ett enda på deras. Men när de säger, att de inte är fientliga och övergår till neutralitet, så måste vi ta hänsyn till att hundratals och tusentals personer som är mindre kapabla än Chintjuk nu når fram till en förnuftig överenskommelse. Jag säger: man måste förstå att komma överens med dem. På den praktiska uppbyggnadens område vet och kan de mera och man måste lära sig av dem. Må de lära av oss hur det internationella proletariatet skall påverkas, men hur affärer skall skötas det skall vi lära av dem. Detta kan vi inte. På varje område krävs här fackmän] med specialkunskaper.

Vad kooperativen beträffar så förstår jag inte varför det skulle lukta illa om dem. När vi behandlade det första dekretet om kooperativen, inbjöd vi till diskussion i folkkommisariernas råd inte bara personer som ingalunda är kommunister utan också står vitgardisterna mycket närmare. Vi rådslag med dem och frågade: kan ni acceptera det här? De sade: ja det här, men inte det där. Naturligtvis var detta ett kompromissande med bourgeoisin, om man ser ytligt elleroreflekterat på frågan. Representanter för den borgerliga Kooperationen var inbjudna och på deras begäran ströks några artiklar ur dekretet. Exempelvis ströks artikeln om avgiftsfritt nyttjande och avgiftsfritt inträde i ett proletärt kooperativ. Vi tyckte att detta var helt acceptabelt, men de förkastade vårt förslag.

Vi säger, att vi måste träffa överenskommelser med personer, som förstår sig på att sköta affärer avsevärt bättre än vi. Detta är vi inte insatta i, men vi viker inte alls från vår kamp. När vi utfärdade nästa dekret av samma slag, sade kamrat Maksimov: man får inte skriva sådana dekret, därför att där sägs, att de stängda kooperativen åter skall öppnas. Detta visar, att det hos Moskvosovjetens funktionärer liksom hos oss förekommer vissa missförstånd och om inte för annat så för att undanröja sådana missförstånd måste sådana konferenser och samtal som dagens organiseras. Vi har påpekat, att vi för sakens intressen ämnar utnyttja inte bara fackföreningarna överhuvudtaget utan också handels- och industritjänstemännens förbund, och handels- och industritjänstemännen har alltid varit en stöttepelare för det borgerliga systemet. Men eftersom dessa människor kommer till oss och säger, att de är överens om att leva i goda grannförhållanden, måste vi möta dem med vänlighet och ta den utsträckta handen, det betyder inte att vi tappar greppet. Vi glömmar inte, att om de brittisk-franska imperialisterna slår till i morgon, så blir dessa tjänstemän de första som vänder sig bort och springer sin kos. Men så länge detta parti, dessa borgerliga element inte springer sin kos, upprepar vi att vi måste ha närmare relationer till dem. Därför antog vi det dekret, som offentliggjordes i söndags och som kamrat Maksimov inte tycker om, vilket visar att han tillämpar den gamla kommunistiska taktiken, som inte kan tillämpas på de nya omständigheterna. Vi skrev det häromdagen och som svar fick vi en resolution från tjänstemännens centralkommitté och vi skulle ha stått där som dumbommar om vi, då vändningen börjat och situationen håller på att förändras, hade sagt: du har inte börjat i rätt tid, varför skriver du då?

De beväpnade kapitalisterna fortsätter kriget alltmer envetet och för oss är det oerhört viktigt att utnyttja denna vändning för vårt praktiska uppbyggnadsarbete, även om vändningen blir temporär. Hela makten ligger hos oss. Vi kan inte stänga kooperativ och öppna de stängda på nytt, därför att vi stängde dem, då de tjänade den vitgardistiska agitationen. Men varje paroll har egenskapen att bli hårdare än nödvändigt. Då kooperativ upplöstes och förföljdes över hela Ryssland, så var det den tidens förhållanden som krävde detta. Men nu krävs det inte. Kooperativen är en mycket viktig apparat, förbunden med medelbonden, en apparat som för- enar de splittrade och spridda bondeskikten. Dessa chintjurer gör nyttigt arbete, som inleddes av borgerliga element. När dessa bönder och småborgerliga demokrater säger, att de övergår från fiendskap till neutralitet, till goda grannförhållanden måste vi säga: det är just det vi vill. Och låt oss, goda grannar, träffa förnuftiga överenskommelser med er. Vi skall bistå er på alla sätt och skydda era rättigheter; vi skall pröva era anspråk och ge er allehanda privilegier, bara ni fullgör våra uppdrag. Om ni inte gör det, så kom ihåg att hela tjekaapparaten förblir i våra händer. Om ni inte förstår att göra bruk av era rättigheter och om ni inte fullgör era uppdrag, så har vi kvar hela apparaten för statskontroll och vi kommer att betrakta er som personer vilka åsidosätter statsviljan. Ni måste ge oss redovisning till sista kopeken och brott mot detta kommer att straffas som ett brott mot statsviljan och statens lagar.

Hela denna kontroll förblir i våra händer, men just nu är uppgiften att vinna dessa människor för oss, åtminstone för en tid, en uppgift som inte är gigantisk ur världspolitikens synvinkel men som är väsentlig och nödvändig för oss. Den kommer att stärka vår ställning i kriget. Vi har inget ordentligt uppland. Om vi fullgör denna uppgift, kommer det att ge oss en moralisk seger, därför att det kommer att visa den västeuropeiska imperialismen, att den möter ett nog så allvarligt motstånd hos oss. Och det bör inte underskattas, ty i *varje* land finns det en egen, proletär opposition mot angreppet på Ryssland. Därför tror jag, såvitt man kan döma av kamrat Maksimovs uttalande, att vi är i färd med att trevande leta oss fram till ett definitivt samförstånd. Även om meningsskiljaktigheter skulle framträda, så är de inte så väsentliga, ty så snart nödvändigheten erkänns att träffa förnuftiga överenskommelser med hela den småborgerliga demokratin, de intellektuella, kooperatörerna och de fackföreningar som ännu inte erkänner oss, utan att därvid släppa makten ur händerna – och om vi fast bedriver denna politik under hela vintern – blir redan det ett stort plus för den internationella revolutionens hela sak.

Ffg publicerat 1929 i 2:a och 3:e utgåvan av V I Lenins *Verk*, b XXIII

V I Lenin, *Samlade skrifter*, 5:e ry uppl, b 37, s 207-224, 225-233